

НДЦ "ДЕМОС"

*У.Садова, Т.Стенура,
М.Бачинська, О.Гошовська*

МАЙБУТНЄ ПРАЦІ І МІГРАЦІЯ: ДО ПЕРСПЕКТИВНОЇ ТЕМАТИКИ НДЦ «ДЕМОС»

(за результатами участі НДЦ "ДЕМОС" в організації та роботі наукової конференції
Міжнародної організації праці в Україні - Львів, 9-12 березня 2020 р.)

Друга декада ХХ століття ознаменована значними змінами у розвитку національних й регіональних ринків праці у різних країнах світу. Четверта промислова революція і пов'язана з нею цифровізація економіки, розвиток транснаціональних корпорацій, розміщення значної частини виробництв в місцях (регіонах, країнах) поза місцем реєстрації головного офісу, спрощення (скасування) процедур перетину кордонів, стрімке постаріння населення - усе це має неабияке значення для України. Ключовий індикатор міграційної сфери - обсяги й структура української трудової міграції, стала як потужним чинником, так і гальмом соціально-економічного зростання економіки, держави, суспільства.

Нині складно говорити про ефективність використання в Україні міграційного капіталу. У державі не реалізовується відповідна політика створення нових робочих місць, повільними є зміни в організації системи соціального захисту трудових мігрантів. Ці питання тематику проведення у Львові міжнародної науково-практичної конференції (9-12 березня 2020 р., Львів).

Організаторами конференції з питань трудової міграції та розвитку регіональних ринків праці виступили Міжнародна організація праці, Об'єднання профспілок Львівщини та Федерація профспілок України. Захід відбувся за підтримки проекту МОП «Інклюзивний ринок праці для створення робочих місць в Україні». Серед учасників - гості з Женеви, Норвегії, чисельні делегації Литви, Латвії, Польщі. У роботі засідань взяв участь заступник Голови ФПУ Євген Драп'ятий, керівники всеукраїнських профспілок та територіальних профоб'єднань, представники СПО об'єднань профспілок, науковці, представники міжнародних організацій: Сергіус Гловацкас, завідувач сектором Європи і Центральної Азії Бюро МОП з питань діяльності працівників, Джемаль Ходжич, старший технічний радник проекту МОП «Інклюзивний ринок праці для створення робочих місць в Україні», Сергій Савчук, національний координатор МОП в Україні, науковці.

Відкрив роботу конференції Голова Об'єднання профспілок Львівщини пан Роман Дацько, який на правах господаря привітав усіх присутніх з проведенням заходу, оголосив ключові питання, які будуть визначати хід засідань, представив основних доповідачів. Співголова конференції - завідувач сектором Європи і Центральної Азії Бюро МОП з питань діяльності працівників Сергіус Гловацкас - детально окреслив дискусійні питання розвитку ринків праці та ролі профспілок в організації соціального захисту працівників, нових ролей інститутів соціального діалогу, інші питання, які треба обговорити спільними зусиллями. Зокрема, зупинившись на нових аспектах діяльності МОП, пан Сергіус сказав, що Європа зіштовхнулась з феноменом різкого зростання трудової міграції. "Ми фіксуємо усе нові напрямки потоків. Для прикладу, литовці їдуть на заробітки у західну Європу, на їх місце у Литву приїжджають українці. Дефіцит робочої сили у Литві, безвіз та дешеві авіаквитки мотивують українців до трудової міграції. Здебільшого, вони влаштовуються водіям автотранспортних засобів, або ж працюють на об'єктах будівництва... Світ динамічний і ми розуміємо, що трудову міграцію нам є зупинити. Проте люди повинні працювати офіційно й у належних умовах. І це ми повинні відстоювати». Далі він загострив увагу присутніх на питаннях невизначеності майбутньої ситуації в економіці, ризиками кризи, пов'язаної з поширенням COVID-19. Закликав до продуктивної роботи впродовж усіх пленарних засідань.

З першою пленарною доповіддю на тему: "Українська трудова міграція й майбутнє сфери праці: соціально - економічний, геопросторовий та інституційний виміри" виступила професор НУ "Львівська політехніка",

керівник НДЦ "ДЕМОС", д.е.н., проф. Садова У.Я. (Львів, Україна). Вона представила результати наукового дослідження, здійсненого групою вчених регіону¹, навела статистичні дані про обсяги і структуру української трудової міграції, вказала на існування різних моделей систем соціального захисту мігрантів, зупинилася на уроках їх реалізації у часи економічної кризи 2008 року, вказала новітні виклики розвитку національного ринку праці через існування української трудової міграції (вичерпуваності в Україні резервів експорту людського капіталу, його втраті внаслідок освітньої міграції, суперечностях капіталізації знань українських студентів за кордоном, відсутності концепції державної міграційної політики тощо).

Другу та третю доповідь під назвою "Трудова міграція - виклик сучасної епохи. Міжнародні трудові стандарти щодо працівників-мігрантів та правова допомога працівникам-мігрантам профспілками приймаючих країн" (Україна, Польща, Литва, Латвія) та "Становище працівників-мігрантів у приймаючих країнах та презентації від кожної з країн" виголосив головний спеціаліст з міжнародних трудових норм МОП - Віктор Хьюго Рікко (Женева, Швейцарія).

¹ Видання підготовлене за участі професора кафедри статистики ЛНУ імені Івана Франка професора, д.е.н. Гринькевич О.С., завідувача кафедри НУ "Львівська політехніка д.юрид.н., проф. Надії Бортник, доценти кафедри ТПЕ к.е.н. Оксани Гошовської, к.е.н. Олени Тривога, к.е.н., Степури Т.М., к.е.н. Сорочака О.З., к.е.н. Бачинської М.В., к.е.н., Андрусишин Н.І., керівника лінгвістично-освітнього центру ІАПО к.пед.н. Мар'яна Захарчук, заст. директора МІОК к.е.н. Оксани П'ятковської, студентки групи ІКСЕі-11 Ярини Мандюк, а також групи співробітників ДУ "ІРД імені Мар'яна Долішнього НГАНУ", зокрема, ст.н.сп., к.г.н. Теслюка Р.Т., ст.н.сп., к.е.н. Левицької О.О., ст.н.сп., к.е.н. Мульської О.П. та ін. (Див. детальніше: "Українська трудова міграція й майбутнє сфери праці: соціально-економічний, геопросторовий, інституційний вимір". Наукове видання /ДУ "Інститут регіональних досліджень імені Мар'яна Долішнього НАН України" / [за ред. д.е.н., проф. Садової У.Я.]. – Львів, 2020. – 136 с.).

НДЦ "ДЕМОС"

Цікавою і пізнавальною була доповідь головного спеціаліста Паневропейської регіональної ради МКП - Годи Невераускайте на тему "Політика та рекомендації (МКП/ПЄРР) щодо організації та захисту працівників-мігрантів". Про досвід глобальних профспілок у організації та захисті працівників-мігрантів на прикладі Інтернаціоналу будівельників та деревообробників розповів голова профспілки працівників будівництва та промисловості будівельних матеріалів України Василь Андреев.

Жвава дискусія виникла при обговоренні таких питань як організація роботи профспілок України, Польщі та Литви у плані надання інформації потенційним працівникам-мігрантам щодо їхніх прав; підвищення ролі профспілок у захисті працівників мігрантів у приймаючих країнах, в тому числі у якості домашніх працівників; розширення горизонту співпраці між профспілками різних країн (виклики та можливості). Детально були висвітлені ідеї у плані захисту трудових прав мігрантів, зокрема, у розрізі таких напрямків як обмін інформацією про порушення в рамках системи міжнародних стандартів МОП, запозичення досвіду профспілок інших країн у організації та захисті працівників-мігрантів; поширення практик у частині укладання національних та галузевих двосторонніх договорів між профспілками та ін.

Загалом впродовж конференції усі присутні - як представники Міжнародної організації праці, профспілок інших країн, так і України - обговорили понад три десятки проблемних питань щодо організації життя та праці трудових мігрантів. Виступаючи були єдині у висновку, що трудова міграція є викликом сучасної епохи. Маючи чимало позитивних наслідків, вона

несе ризики експлуатації робочої сили, зловживання через порушення прав працівників. Профспілки різних країн повинні активізувати співпрацю, підвищити ефективність діяльності в частині захисту трудових прав і свобод працівників-мігрантів. За підсумками дискусій були вироблені рекомендації щодо подальших дій Міжнародній організації праці, Міжнародним профспілковим об'єднанням, Уряду України, українським профспілкам та профспілкам приймаючих країн. Особлива атмосфера вишуканості даній конференції була забезпечена з різних сторін - приміщенням овальної зали "Будинку вчених", яка просякнута неповторним духом Львова, виступом маленьких діток зразкового вокально-хореографічного ансамблю "Сонечко", і, без сумніву, змістовними, цікавими виступами учасників конференції.

***